

Між тим, тільки спільна діяльність цих трьох груп драйверів може забезпечити результативний вплив на виклики глобальної економіки, конкурентного середовища. У полі їх уваги обов'язково мають бути морально етичні фактори розвитку. Саме ці групи можуть здійснити позитивний вплив на стан економіки в Україні.

СВІТОВИЙ ДОСВІД КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ОСВІТИ

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи;

А. С. Капліна, к. е. н., доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи;

С. О. Дудник, асистент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Протягом останнього десятиліття розвинені країни Європи та світу ведуть ґрунтовну дискусію щодо надання людині належних знань, вмінь та компетентностей для забезпечення її гармонійної взаємодії з глобальним суспільством, що швидко розвивається. Аналіз світових освітніх систем свідчить, що одним із шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, є орієнтація навчальних програм на компетентнісний підхід і створення ефективних механізмів його запровадження.

Дотепер існує думка, що компетентнісний підхід у вищій освіті став найпоширенішим в силу прикладного характеру, максимальної прагматичності [1]. Формулювання результатів освіти у формі компетенцій, здібностей випускників виконувати ті чи інші професійні обов'язки дозволяє відповідати сучасній тенденції вищої професійної освіти – формування фахівця, здатного швидко адаптуватись до умов праці, що змінюються навіть у рамках професії.

Протягом 1970–1980-х рр. компетентнісний підхід у вищій освіті набув поширення в США, однак, як засвідчив досвід багатьох випускників бакалаврських і магістерських програм, це нічого не додало до їхнього професійного розвитку. Недоліком

була значна деталізація переліку компетенцій та їх фрагментованість [2, 3].

У рамках Болонського процесу синонімами «компетентності» є «кваліфікації» або «очікування». Так, після Празької конференції міністрів були розроблені так звані Дублінські дескриптори, які описують результати отримання вищої освіти трьох рівнів: кваліфікації першого рівня (містять кваліфікації короткого циклу і повного циклу – бакалавр), кваліфікації другого рівня (магістр) і кваліфікації третього рівня (доктор).

У Нідерландах Голландсько-Фламандська організація з акредитації (NVAO) вимагає, щоб цілі освітньої програми були описані в термінах кінцевої кваліфікації, які пов'язані з Дублінськими дескрипторами бакалаврських та магістерських програм у даній галузі знань. Для цілей акредитації компетенції можуть бути використані для операціоналізації кінцевих кваліфікацій.

У Великій Британії та ряді інших країн сформовані національні рамки кваліфікацій з 2010 року вони відомі як Рамки кваліфікацій та кредитів. Рамки кваліфікацій у вищій освіті використовуються у Великій Британії для акредитації курсів, навчання на яких може відбуватися за рахунок коштів державного бюджету, а враховуючи те, що частина курсів надається іноземним студентам, не всі університети країни прагнуть проходити акредитацію. Компетентності розроблені у всіх одиницях навчальної програми і оцінюються на різних стадіях програми. Деякі компетентності пов'язані з певною спеціальністю (специфічні для галузі навчання), інші мають загальний характер (загальними для будь-якої навчальної програми). Зазвичай розвиток компетентності відбувається комплексно і циклічно впродовж вивчення всієї програми» [4].

У рамках Федерального статистичного департаменту Швейцарії та Національних центрів освітньої статистики США й Канади у 1997 році групою експертів з різних галузей – освіти, бізнесу, праці, охорони здоров'я, представників міжнародних, національних освітніх, державних і недержавних організацій тощо було започатковано програму «Визначення та відбір компетенцій: теоретичні й концептуальні засади» (скорочено: «DeSeCo»), яка зробила значну спробу систематизувати й узагальнити досвід багатьох країн.

Більшість дослідників погоджуються, що компетентнісно-орієнтований підхід в освіті спрямований на те, щоб «при-

в'язати» освіту до виробничого сектору та підвищити потенціал індивідів з огляду на соціальні, економічні, політичні та культурні трансформації, які виникають у світі та в сучасному суспільстві. Однак суперечливість терміна «компетентнісно-орієнтована освіта» деякі дослідники вбачають у тому, що при такому підході «освіта базується на навичках, які необхідно розвинути, в той час як насправді, навпаки, компетенції базуються на освіті особи у широкому сенсі», тому точніше говорити, що «освіта орієнтована на навички, коли критерії визначені сектором освіти; і компетентнісно-орієнтована освіта, коли навчальні цілі, закріплені в стандартах, сформовані ринком праці» [5].

Таким чином, компетентнісно-орієнтована освіта спрямована на те, щоб відповідати особистим, соціальним, професійним та культурним потребам сучасного суспільства.

Навчання на основі компетентнісного підходу формує у студентів якість для реалізації професійної діяльності, які необхідні для ринку праці, а критерії та параметри оцінки результатів освіти уніфікуються і виражаються у термінах і результатах, які можуть бути інтерпретовані і враховані у будь-якому освітньому закладі будь-якої країни.

Список використаних джерел

1. OECD (2005) The definition and selection of key competencies. Executive Summary. Paris: OECD. – P. 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.oecd.org/pisa/35070367.pdf. – Назва з екрана.
2. The new competence concept in higher education: error or enrichment? / M. Mulder, J. Gulikers, H. Biemans, R. Wesselink. // *Kompetenzermittlung für die Berufsbildung, Verfahren, Probleme und Perspektiven im nationalen, europäischen und internationalen Raum.* – 2010. – С. 189–204.
3. CTS Users' Guide. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009. – С. 35. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ects/guide_en.pdf. – Назва з екрана.
4. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании [Електронний ресурс] / Зимняя И. А. – Режим доступу: <http://www.kira.org.ru/docs/ae/qualt/keycomp.doc>. – Назва з екрана.
5. Figueroa-Rodríguez B. Competence training in higher education: the case of the technological master “Prestación De Servicios Profesionales” from The Colegio De Postgraduados / B. Figueroa-Rodríguez, B. Figue-

roa-Sandoval, K. Figueroa-Rodríguez // Procedia – Social and Behavioral Sciences. – 2012. – № 46. – С. 2389–2393 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https:// doi: 10.1016/j.sbspro.2012.05.490](https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.05.490). – Назва з екрана.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА»

В. М. Столярчук, к. т. н., доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи
Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Нині в Україні відбувається стрімкий розвиток готельно-ресторанної галузі, яка потребує відповідного забезпечення висококваліфікованими фахівцями. Разом із цим, сучасні умови соціально-економічної нестабільності та висока конкурентність об'єктивно підвищують вимоги до професійної компетентності майбутніх фахівців із готельно-ресторанної справи й спонукають вносити відповідні корективи в процес їх підготовки. Проте, вітчизняні вузи, здебільшого, використовують класичні підходи до підготовки фахівців із готельно-ресторанної справи. Тому значна частина випускників не відповідає вимогам сьогодення. У результаті до зазначених проблем додається ще й потреба в кадровому забезпеченні. Отже, виникає необхідність у модернізації підходів до формування професійної компетентності фахівців із готельно-ресторанної справи.

Професійна підготовка майбутнього фахівця з готельно-ресторанної справи потребує опанування загальнонауковими знаннями у галузі гуманітарних і соціально-економічних наук, що дають змогу аналізувати відповідні галузеві проблеми й процеси; потребує набуття вміння застосовувати знання у різних видах професійної і соціальної діяльності, знаходити нестандартні рішення так званих «штатних» і нетипових виробничих ситуацій; здобуття навичок наукової організації праці, методів підбору, зберігання, обробки й аналізу інформації з використанням комп'ютерних технологій тощо. Подібні вимоги ставляться до фахівців багатьох видів професійної діяльності.

Разом із цим, професійна діяльність фахівця з готельно-ресторанної справи характеризується низкою особливостей,